

# LAURI JUHANINPOIKA KOLEHMAINEN, KENRAALI JA SOTAMIES

**Duus-elokuvaan kytkeytyy monia historiallisia hahmoja, jotka ovat herättäneet kuuluisuutta myös kaukana Tuusniemen ulkopuolella. Kuuluisin heistä lienee Lauri Juhaninpoika (Kolehmainen) (n.1545-1595), joka syntyi ja kuoli nykyisen Tuusniemen alueella. Liki puolet elämästään Lauri Juhaninpoika vietti kuitenkin sotatantereilla.**

Lauri Juhaninpoika oli siitä harvinainen korkea-arvoiseksi upseeriksi kohonnut, että hän oli lähtöisin, sikäli vauraasta ja merkittävästä, talonpoikaissuvusta. Tämä oli liki ennenkuulumatonta noina aikoina, jolloin upseerin arvo periytyi usein aatelissuvuissa.

Osasyynä Lauri Juhaninpojan menestykseen armeija-aikana olivat paitsi onni ja ajoitus, niin myös pitkä palvelusaika. Lauri Juhaninpoika palveli pitkän vihan (1570-1595) aikana nimittäin lähes yhtäjaksoisesti Ruotsin armeijassa. Hänet kutsuttiin ensimmäistä kertaa palvelukseen sotaretkille Vienan Karjalaan ja Aunukseen jo 1570-luvun alkupuolella. Juhaninpoika osoitti taisteluissa pelottomuutta ja urhoollisuutta sekä ainutlaatuisia, liki mystisiä johtamiskykyjä. Siitä syystä hän eteni nopeasti Ruotsin armeijan hierarkiassa tavallisesta sotamiehestä kenraaliksi saakka.

Lauri Juhaninpojan urotyöt Käkisalmen linnan valtaamisessa johtivat siihen, että ylipäällikkö **Pontus De la Gardie** nimesi hänet omakätisesti Käkisalmelta vallattujen alueiden savonpuoleisen puolustusosaston johtajaksi. Aselevon aikana (1583-1590) Lauri Juhaninpoika pääsi hetkittäin palaamaan kotiseudulleen elämään tavallista elämää, mutta sissisota jatkui laajalti Savon alueella kaiken aikaa, joten luottomies kutsuttiin kerta toisensa jälkeen johtamaan rivistöjä.

Lauri Juhaninpoika oli siitä harvinainen korkea-arvoinen upseeri (liekö johtunut hänen taustastaan?) ettei hän pelännyt läheistä kanssakäymistä edes joukkojensa alimman kastin eli ulkomailta värvättyjen sotamiesten kesken. Ehkä tästä syystä Lauri Juhaninpojan nimi löytyi alati epäluuloisen Ruotsin kuningas **Juhana III:n** puhdistuslistalta ja hänet tuomitiin kuolemaan monien muiden kanssa Ruotsin sisäisten valtataistelujen aikana. Miekkosen onneksi kuolemantuomiota ei missään vaiheessa pantu toimeen, vaan ainoastaan hänen sotilasarvonsa ja etunimensä kumottiin ja hänet alennettiin tavalliseksi rivimieheksi. Hänet tunnettiin sotilasuransa loppuaikoina sotamies Kolehmaisena. Tästä toimenpiteestä voidaan päätellä, että Kolehmaisien erityisosaamisen ja ainutlaatuinen paikallistuntemus olivat liian kallanarvoisia kokonaan menetettäväksi talonpoikaiskapinoiden ja muiden paikallisten sissisotien aikana. Todennäköisesti Kolehmaisien taidoista olisi ollut hyötyä vielä Nuijasodankin (1596-1597) aikana, jos hän olisi elänyt silloin.

Sotamies Kolehmainen määrättiin linnoitustöihin Itäiseen Savoan, Olavinlinnan seudulle 1590-luvun alkupuolella. Tätä tehtävää suorittaessaan hänen arvellaan tutustuneen myös sotamies Duusiin, jonka suurteot siinsivät silloin vasta tulevaisuudessa. Kolehmainen alkoi aikalaiskertomusten mukaan vasta tuolloin ymmärtää sotimisen perusteellisen järjettömyyden. Hän alkoi järjestellä pakomatkaa, joka oli tarkoitus aloittaa heti Täyssinän rauhan (1595) solmimisen jälkeen.

Kaipuu kotiin oli kova, mutta matka sinne oli liian pitkä. Kolehmainen oli vuosien varrella tuomittu kuolemaan, haavoittunut ainakin viidesti, menettänyt arvonsa ja etunimensä sekä selättänyt useita parantumattomina pidettyjä sairauksia. Irvokasta kyllä, toiseen karkuriin kohdistettu harhalaukaus koitui suuren sotasankarin kohtaloksi. Perimätiedon mukaan moninkertaisen sotasankarin maallinen taival katkesi aivan Tuusniemellä sijaitsevan Täyssinän rauhan rajakiven tuntumaan. Uskolliset asetoverit kantoivat Kolehmaisien rantaan, jota kautta vaatimattoman, mutta pidetyn sankarin ruumis lipui halki järvisetujen. Suurmies oli kuollut, mutta hän oli tietämättään laittanut alulle tapahtumaketjun, joka johti Tuusniemen syntymiseen...